

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Vilhelm Persson

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till Ju.L6@regeringskansliet.se

Remiss: Personuppgifter och mediegrundlagarna (SOU 2024:75)

Ju2024/02386

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av professor Vilhelm Persson efter samråd med docent Bengt Lundell.

Utredningen föreslår att undantaget i tryckfrihetsförordningen (nedan TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (nedan YGL) för söktjänster som offentliggör känsliga personuppgifter utvidgas till att omfatta samtliga personuppgifter och ges en delvis ny formulering. Förslaget innebär att lagstiftaren får möjlighet att reglera de söktjänster som omfattas av undantaget samt att befintlig lagstiftning och EU-rätt – inkl. EU:s dataskyddsförordning – ska tillämpas.

Fakultetsstyrelsen håller med om att undantaget i grundlagarna bör utvidgas, både för att det är rimligt i sak och för att svensk rätt ska stämma bättre överens med EU-rätt. Som utredningen framhåller (s. 215), innebär inte ett undantag från TF och YGL att yttranden står helt utan skydd, eftersom rättighetsskydden i regeringsformen och det europeiska rättighetsskyddet är tillämpligt. Av de tre alternativ till reglering som utredningen nämner, förefaller också det alternativ som utredningen väljer vara det mest lämpliga.

Det faktum att undantaget föreslås gälla all personuppgiftshantering, innebär emellertid potentiellt sett en betydande utvidgning av tillämpningsområdet. Denna förändring får tydliga effekter på söktjänster eftersom de kommer att behöva följa väsentligt olika regler beroende på om TF och YGL är tillämpliga eller inte. Det gäller inte minst tjänsternas personuppgiftshantering. Som utredningen uppmärksammar kommer den föreslagna regleringen ge myndigheterna betydligt större bedömningsutrymme. Primärt Integritetsskyddsmyndigheten (nedan IMY) kommer därmed potentiellt sett att få ett avsevärt större inflytande över vilken information som kan spridas i samhället.

Detta ökar ytterligare betydelsen av att undantaget från TF och YGL tillämpas på ett sätt som är rättssäkert och förutsebart för alla inblandade. Fakultetsstyrelsen anser därför att det i den fortsatta beredningen bör undersökas om IMY:s nuvarande tillsynsverksamhet är det bästa sättet att åstadkomma sådan rättssäkerhet och förutsebarhet. Möjligen skulle det vara lämpligt att i större utsträckning involvera något ytterligare organ eller att införa tydligare möjligheter till – frivillig och överklagbar – förhandsprövning av om TF och YGL är tillämpliga.

Även i övrigt innebär den betydande omfattningen av det föreslagna undantaget i grundlagarna att det är viktigt att kompletterande reglering på lagnivå håller en hög kvalitet. Denna behöver avspegla en noggrann avvägning mellan å ena sidan intresset av skydd för personlig integritet och å andra sidan intresset av fritt meningsutbyte, fri och allsidig upplysning och fritt konstnärligt skapande. EU:s dataskyddsförordning ger också utrymme för nationell reglering inom detta område, inte minst genom artiklarna 85 och 86. I den fortsatta beredningen av ärendet bör därför undersökas i vad mån ytterligare författningsändringar behövs, exempelvis i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Enligt delegation

Vilhelm Persson